

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petitsor 5 kr.
 Nyilttérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztési iroda:
 Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pénzek, hirdetések és reklámok ide intézendők.

A hazaszeretetről.

(z) Az emberi szenvedélyek közül egy sincs mely nyilvánulásaiban oly nagy eredményeket lenne képes felmutatni, mint a hazaszeretet. —

S ez valóságos szenvedély kell hogy legyen, hogy hathatósan működni tudjon, ép ezért látjuk hogy nem minden nemzetnek egyenlő mértékben tulajdona, s a nemzeti tulajdonok között a nemzet vérmérséke szerint kiválóbb vagy alárendeltebb helyet foglal el. —

Fel lehet ugyan tenni, hogy minden nemzet szereti hazáját, de ez lehet megszokottság a régi lakóhelyhez, vagy ragaszkodás a vagyonhoz, mely helyhez köt, személyes összeköttetések, melyek az ezen helyen való lakást kényelmesebbé és szebbé teszik, vagy oly hiányok lehetnek, melyek a más országban való lakást lehetetlenné teszik, s így az embert körülményei és érdekei egy helyhez egy országhoz kötvén, nagyon természetes, hogy azt szereti első helyen, s jobban mint más országokat.

De ez nem hazaszeretet!

A hazaszeretet ép úgy tulajdona az igazi honfinak, ha a hazában boldog, mint ha a sors üldözése külföldre számkivetésbe löki, avagy, ha a külföld dúsabb asztalt nyújt neki mint a szegény haza. —

Hála a magyarok Istenének, hogy a magyar nemzetnek ez egyik leg-szebb tulajdonságai közé tartozik, melyel tündöklik a mivelt világ előtt.

A számküszött politicus, a hírneves művész, a szegény mesterlegény mind oly lánczal vannak e hazához fűzve, melyek a szívhez vannak kapcsolva, és szorgalmuk dicsőségük hazánkra is fényt vet, mert a magyar kün is fennen, ugyszolva dicselkedve vallja magát magyarnak, mint a szorgalmas méh megrakodva mindig és mindenik a hazába tér vissza ha egyébrét nem, megpihenni.

Szeressük is e hazát „melyen kívül nincsen számunkra hely“ s e szeretet okos és nagy tetteket fog szülni, melyek hazánkat boldoggá teszik. —

A hazaszeretet szüli a halhatatlan tetteket, szül oly tetteket, melyek szemeinket olvakítják, melyeket, ha szemeink előtt is nem történtek volna — meséknek hinnők, ha csak a hagyomány útján jutottak volna tudomásunkra, teremtőiket fél isteneknek kellene tartanunk, mint a mythos homályos előidőben.

Kövessétek a bölcsességben Catot, kinek hazaszeretete legyen példány előttünk, — mert egy nemzetet boldoggá tenni lehet, de tudossá nem.

Kövessétek nemzetünknek nagy

férfit, hála istennek van kit példány képül felmutatni.

Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy mindenki nagy legyen, mert hivatását épen az téveszti el, ki önhittséggel oly polczot akar betölteni, melyre képességgel nem bír; hanem kövessük nemzetünk nagyjainak — oktatásait, s kövessük őket abban, hogy tetteinknek indoka és célja a haza legyen. —

Nem kell mindenkinek okvetetlen nagy tetteket véghez vinni, hogy hazaszereteté tanusítsa, s ha nagypéldákra mutattunk, ezt csak azért tevők, hogy kimutassuk, mit képes a hazaszeretet véghez vinni.

Igyekeztek mindenki azon a polczon, melyet neki az élet kimutatott kötelességét becsülettel teljesíteni, igyekeztek ily módon életpályáján, előre haladni, legyen főtörékvése a hazának hasznos polgára lenni, s evvel tanusítja, — hogy hazáját igazán szereti. —

A világ tüdője.

Mi a sajtó?

A világ tüdője! mondják sokan, és valóban a hasonlat nem sántít nagyon.

A sajtó a világ kormánya; az az eszköz, mely képes világokat megrendíteni, ujakat teremteni; meg rázkodtatni a társadalmat és felállítani egy újat, nagy-szerűt, megfelelő a kor igényeinek.

Általa lélegzik a világ.

Az országban fojtó a lég; a honfiak karjai lánczokra vevék; vért izzad a hazafi a zsarnokság járma alatt és nincs reménye a felszabadulásra.

De mi az, a mi e lánczokat szét-töri, mert az ország nemesen dobogó kebleit egy lüktetésbe hozza, egyesíti? Mi az, a mi villámként cikázza át az országot, egy széltől a másikig gyujtva kebleket? A sajtó!

Az ember, mert ember volt, számíthat az utókor kegyelére.

Kő és vasoszlop nem őriz meg az emberek emlékét és az a ki életében semmi jót, a közérdekre semmi üdvöst nem cselekedett — hiában fog örökösseinek milliókat hagyni kő és márvány oszlopok emelése által megörzendő az utókor előtt emlékét, — a kő, irás és minden a mi földi elpusztul, általa az emlék, az örök emlékezetet csak a sajtó adhatja.

Az idő vas fogának nincs hatalma ezen, él az időben és az idő általa.

Sors üldöz; fájdalomid vannak?

Talán elvesztéd egyetlen gyermeked s bizodalmad nincs a gondviselésben, mert igaztalan volt irántad?

A sajtó megvizsgálja s helyreállítja az egyensúlyt az emberi kedélyben; megteremti a bizalmat és élni készíti.

A sajtó balzsamot hint égő sebei dre eloszlatja a fájdalmat és nyújt életkedvet

A sajtó az emberiség egyetlen nagy-szerű jótevője.

A világot mozgatja, eszméket támaszt, nagyszerű gondolatokat érlel, forradalmakat teremt, meg tisztítja a levegőt és kedvessé teszi az életet.

S valóban, ha megvizsgáljuk és boncsoljuk az eseményeket, az időt s az időben mindent, ritka dolognál nem lesz befolyása a sajtónak; ritka dolognak nem adott életerőt a sajtó.

Ne szemléljük oly hidegen tehát e nagy hatalmasságot, mely buktat és emel; támogassuk s adjunk neki oly irányt, mely első sorban reánk üdvös lehessen.

(—)

A csatateréről.

Az oroszok nemcsak a Sípka szoros, hanem az összes balkáni átjáratok nyílásainak birtokában vannak.

Philipopolba 2000 török sebesültet vittek. —

Abdul Kérim és Redif pasák Konstantinápolyba érkeztek. A néptömeg fűttyé és üvöltözéssel fogadta őket. —

Az oroszok Anglia lépéseit úgy fogják fel mint nem sokat érő demonstrációkat. —

Az angolországi képviselő házban azon kérdésre, hogy Anglia kijelölte-e azon pontot, melyen túl Oroszországgal szemben ellenségként kell fellépnie, Northote kijelenté, hogy e kérdés időszertlenül. —

A „Liberta“ szerint július 24 óta jegyzék váltás van a hatalmak között, azt hiszik, hogy a hajóhadak együttes actiojáról van szó, azon célból hogy a Konstantinápolyi idegen alatvalók határozottan megvédessenek, szükség esetén.

Angol országban hadi készülődések észlelhetők. —

Plevnánál ujjobban jelentéktelen ütközet volt. —

Cogolnicea u román minis-ter Bécsbe utazik és tíz napig ott marad.

Suleimán pasa Montenegróból seregeivel a duuai harc vonalhoz elindult.

Azsiában az oroszok nagy erősitéseket várnak, az oroszok mindenfelé pusztítanak, falvakat gyujtanak fel, — egyéb-iránt mindenütt visszavonultak. —

Muktár pasa 40 zászlóaljal Subatanban van, s az oroszok balszárnyát szándékozik megtámadni.

Muktár basa felakasztott több cserkeszt, a kik raboltak.

Az angol hajóhad zöme Gallipolisba készül. — Az egész tengeri ereje Angolországnak 560 hajóból áll, melyek közül 240 — 250 áll szolgálatban, 1800 ágyuval. Az activ szolgálatban lévő teogeri logénység 41300 emberre megy.

Ezekon kívül a közigazgatási czölokra használt hajókatis lehet alkalmazni háboruban, szállításra, betegek ápolási helyéül, vagy élelmi szertárul

Ozman pasa Plevna közelébe ért s az oroszokat véres harcok után vissza verte. A vert ellenség rendetlen futásban menekült, három ágyut, nagy mennyiségű lőszert, élelmet hagyván hátra.

Achmed Ejub pasa Basgrad irányába üldözte az oroszokat.

Mehemed Ali, az új sardarekrem, Sumlába megérkezvén, hadműveleteit azonnal megkezdette.

A Dobrudzsából jövő oroszok, ötven ezer ember, Küstendésben vannak s Szillisztria, Bazardsík ellen nyomulnak.

Turnu — Magurelliből jelentik: A negyedik román hadosztály tegnap megszállta az egész területet Nikápolytól Razováig.

Július 23-án öt török gőzös lement a Dunán Rustsukig, a szoboszlói orosz ütegek lövései 3 gőzöst elégették, egy pedig elsüllyedt.

Alcharoff orosz tábornok megszállotta a törököknek Mirkulki helységnél lévő posícióit. —

Az orosz hadtest megtámadta Plevnát északról, egy ezred 8 ágyuval keletről, az oroszok visszaverettek.

Eszki Zarából nagy csatát jelentenek Reusz pasával.

A szlobozia és gyurgyevoi összes ütegek megkezdették Rustsuk bombázását, és Rustsuk állítólag már elesett.

A cseléltörvényből.

(Vége.)

S ha végre bekövetkezik elvált munka kötelezetsége ideje, vagy megszökik az elől, vagy ha egyik munkaadójánál tartozását törleszteni igyekszik is a többi követelő birtokosokat megrövidíti — innen van aztán a munka — idő beáltával a folytonosan tartó panasz, követelés, hogy a tisztviselő egy egyént egyszerre 5 — 6 helyreis munkára állíttassa ki, s ha ezt nem teszi, valamint hogy a physical törvény szerént nemis teheti, szeme közé dobják, hogy erélytelen, még egy napszamos előállítatás is eszközölni nem képes. Nézetem szerént hogy ezen visszás helyzetet gyökeresen segíteni lehessen, s a törvény gyakorlatilag is megoldható legyen: a megyebizottsági gyűlések teendője lenne, szabályrendeletileg meghatározni, hogy:

a) a községi előljáróságok 1878-ik év január 1-től kezdve munka nyilvántartási jegyzőkönyvet kötelesek vezetni,

b) hogy a munka adó ha napszamosokra előre előlegezni akar, a napszamos nevét, azt hogy minő munkára, és mennyi napszámra fizetett előre, a nyilvántartási jegyzőkönybe a napszamos jelenlétébe bevezettetni köteles,

c) hogy az előljáróságok, csak azon munkásokat kötelesek panasz esetén, munka kötelezetségük teljesítésére elővezettetni, kiknek tartozásuk a nyilvántartási jegyzőkönybe bevezettetett.

d) azon sorrendbe köteles az előljáróság a napszamosokat panasz esetén munkába állíttatni, a mint azoknak munka tartozása sorrendbe a nyilvántartási jegyzőkönyvbe beigtattatott.

Ezen munka nyilvántartási jegyzőkönyv vezetésének azon gyakorlati jó oldala lenne —

hogy az előljáróságoknak alapot nyujtana perlekedés esetén — a munkaadó és munkás közti egyenetlenség elintézésére —

hogy a munka adó sok oknélküli költség és károscástól lenne megkímélve mert ha a munkásnak, munkára előlegezni akarna, jogában lévén a munka nyilvántartási jegyzőkönyvbe betekinteni — tudomást szerezhetne bármely munkás munkatartozásáról, s ha a munkás már tul van terhelve, igen természetes hogy saját érdekében ovakodnék maga magát megrövidíteni. —

Végre a napszámos osztály is — megszűnő az eddigi családi szándék kal párosult ingyen kereset, szorgalom és munkásságra lenne serkentve. —

A fentebb elmondottakat röviden öszvevonva: ha az idegen munkások, igazolvány nélkül meg nem türenek, s vélelők szemben a törvény szigora gyakorolhatik: —

ha a községi munkásokra nézve, az előjárásoknak a munka nyilvántartási jegyzőkönyv vezetése elrendeltek —

megvagyok győződve hogy a munka adó, és munkás közötti folytonos perlekedés teljesen megfog szűnni s a jeleninél rendezetebb viszonyok fognak bállani. —

Kovács Albert
szolgabíró.

A milyen a nő olyan a férfi.

Naponta tapasztalhatjuk, hogy társadalmi életünkben igen sok a lerontani, a javítani és a merőben újból építeni való; még mindig sok redves, elavult élet- és világ nézet és rozsdás szokás uralkodik köztünk.

Hogy ép, egészséges társadalmunk legyen, hogy a század irányához és a civilizáció követelményéhez fejlődhessünk azt csak politikai uton, törvényhozásunktól hiába várjuk. Erre a nagy munkára nem elég még a legjobb politika sem. Hogy társadalmunkat éppé, egészségessé és életterőssé tehesük, egészséges életnézetre kell szert tennünk, megtisztelt megnevesedett erkölcsöket és szokásokat kell forgalomba hoznunk; egy szóval: emberekhez és dolgokhoz jobb és igazabb mértéket kell használnunk.

Ehez a nagy munkához, nálunk is, mint másol, a nőnem, legalább fele segítség kell, hogy legyen. Mert a legjobb esetben is a férfiak csak a törvényeket hozzák, de az erkölcsöket és szokásokat mindenkor és mindenhol a nők teremtik és tartják fenn.

Az ó-kor népei közt csaka görögök értették azt: Olympusokat férfi és nő istenekkel népesítették be és a teendőket a világ megalkotásában egyenlően osztották fel közöttük.

Az újkor természettudósok ezafelhatlan adatokra támaszkodva, kimutatták hogy az állatvilágban, bármely fajnál is szőre s tollra nézve az lesz uralkodó szín, mit a nők kiválólag kedvelnek.

E nevezetes és tanulmányos tünevénynek egyszerű és könnyen érthető törvénye a következő: „Darvin és követői szerint az állat világban nyilvánuló összes fejlődés a tetszeni vágyás eredménye.“

De ez a törvény nem csak az állat világban érvényes, érvényes ez a társadalomban is. Az egyetemes élet e törvénye alól nincs kivétel; e törvényen alapszik az emberiség összes fejlődése.

Azonban emberekről beszélve; spiritalizáljuk az általánosan érvényes törvényt és mondjuk így: a milyen szellemben a nő nevelkedik, a milyen szellemnek és életnézetnek a nőnem hódol, olyan a társadalom, mert természet szerint a férfi tetszeni akar a nőnek.

Elismert igazság, bármily legyen az állam és kormány forma, mindenütt a közvélemény a leghatalmasabb uralkodó; a közvéleményben pedig közvetve, vagy közvetlenül, de a nőnemnek mindenhol nagy része van.

Azt mondja egy példa beszéd „a milyen a nő, olyan család.“ Tovább folytathatjuk es „nyugodtan elmondhatjuk, „ha a családokban zsarnokság és rendetlenség van, zsarnokság és rendetlenség van az államban és társadalomban is.“

Gondoljunk a keleti államokra, melyekben, mert a nő rabnő, a férfi szinte a zultánok rabszolgája; és Amerikára, ahol köztársaság van, mert a nőnem egyik elismert és tisztelt tényezője a családi és társadalmi életnek.

A középkorban annyit kívántak a

nőtől, hogy férjéhez hű, a házban és kamarában rendtartó és takarékos legyen. Ez igényekhez mért volt a nő nevelése és ehez mért volt befolyása is. Befolyása ekkor is volt, de csak a pap úralom emelésére használta. Ennek is meg volt lélektani oka.

A korlátlan királyságok idején a nőt, mint mondani szokták a „természet e kellemes hibáját“ játékszernek és házi ékességnek tartották. Átengedték számukra a hiúság egész birodalmát, de azt a jogát nem ismerik el, hogy az élet komolyabb ügyeihez is hozzájárulhassanak. Nevelésük olyan volt — és fájdalom most is sokhelyt ez a divatos — hogy képviselni tudják a hiúságot és nem az erkölcsi rendet. De a természet törvénye szerint, a férj mindig tetszeni kíván a nőnek még akkor is, mikor a nő minden erejét, az apró dolgokkal való pepecsélésben meríti ki.

És mi ennek a következtése?

Az, hogy mindenkör és mindenhol a férfiak olyanok igyekeznek lenni és lesznek is, a milyennek a nők kívánják. Ha a nők eszménye — nevelés hiány miatt — törpe, a férfiak törpék lesznek. Ha mértékeket nők magasabbra helyezik, a férfiak röktön a mérték után nőnek.

Tapasztalati igazság, hogy oly társadalomban, hol a nők csak toilletben gazdagok, de szívben és értelemben szegények, ott meg van támadva a jelen, sőt megrontva a jövőd már csirájában és a férfi jellemek menthetetlenül eltörpülnek, mert egyik fele az emberiségnek a másik nélkül nem sülyedhet.

A milyen a nő olyan a férfi: ez az egyensúly törvénye, mióta ember van a földön.

S. L.

A muszka megváltó.

A „P. Lly“ levelezője közelebről egy közleménye mellé több oly tárgyat esatolt, melyek a jelenleg folyó háboru irtozatait és azon vandalizmust, melylyel a muszkák eljárnak étenkben festik, mint bármily találó szavak.

Matschin, a mely a Dobrudszában, a Duna mellett fekvő virágzó város volt, melynek lakói az ipar és kereskedelem szorgalmas üzése által vagyonszá lettek, ma egy hamuból és romokból álló pusztá halmaz, s talán örökre elenyészett a földről. —

Midőn a muszkák Galacznál és Bráilánál a Dunán keresztül mentek és török területre értek, első hőstettők volt Matschin, melyben török karona nem is volt, s a lakosság nagy része is elhagyott lerombolni, mint hajdan Jeruzsálemről a jósolt szollott. — hogy kő kövön nem maradt. —

A levelező tudósításához egy kis csomag volt mellékelve, összerongyolt és füstös, puskaporos papír és pergamentből, melyeket a levelező az utcákon, s a romok között szerte szorva talált, mint a telhetetlen rombolási düh jelvényeit.

Egyike egy lap a „Korán“-ból, szép írással írva, összerongyolva, összetaposva, alig lehet elolvasni. — Felső szélére a következő mondat van írva: „A legfelső-gesebbnek, a kegyelmesnek, az örökigalmasságnak nevében.“

E mondat épen alkalomszerű, s a részeg kozák, ki talán egy imádkozó aggnak reszkető kezéből ragadta ki a háznak palládiumát, hogy azt szerte tépje, a telhetetlen föbe verje, házát megfertőztesse s végül fejére gyujtsa, bizony nem ily keresztényies gondolatokról volt áthatva, midőn a keresztények felszabadításának művén ily módon dolgozott.

Mellékelve volt a levélhez egy darab falszönyeg a Koránból idézett mondatall beírva, s virágokkal díszítve; továbbá egy fanyomatu imatábla maradványai, melyenek a moschekban vannak a falra alkalmazva; egy török adóhivatali számódásos könyv kiszakított lapja, to-

vábbá egy papír szalag, melyen sürgöny jelek voltak nyomtatva, a távirda hivatal levéltárából, s több egyebek. —

Tehát magánház, közhivatal istennek, hajlóka nem lön megkimélve, mintha a vad düh ok nélküli rombolásai által a kereszténység felszabadításának műve elől lenne mozdítva.

N. Enyed, 1877. 26.

Tisztelt Szerkesztő ur! Beesés lapja legközelebbi számában egy cikkeske jelent meg N.-Enyedről, a melyben constaltatik, hogy a város-szolgákat mezci munkákra használják fel. — Ez szomorú igazság. — S újból is feutartjuk e cikkk valódiságát. —

Azonban a neveléssel határos, hogy mennyire zokon veszik, és mily kifakadásokra engedik magokat ragadtatni az érdekeltek. —

Mem elég, hogy korholják a cikkeske íróját, hanem jámbor együgyűségök annyira megy, hogy még a lap ellen is zúgolódnak. —

A mi leginkább illene pedig, a ezafolat késik, különben a ezafolat, pozitív tényekkel szembe merészség volna. —

Sőt újabb példáját mutatjuk be annak, hogy mily gyenge nálunk a rendőri figyelem. —

Egy néhány héttel ezelőtt egy uri ember telkéről a szolgáló ének idején egy csirke tolvajt fogott el. — A jó madarat át is adták megbüntetés végett az illető fórumnak, de horrendum dictu a város-szolga elküldötte burját szedni a disznója számára. — Az első nap hűségesen teljesítette kötelességét, de más nap szedés közben uti-laput kapva — ellillant. — Annál feltűnőbb ezen vigyázatlanság, mivel a jó madár több helyen kiserítette meg a lopásokat.

Nem akarjuk bővebben fejtegetni e tárgyat, mert a tett maga dicséri a rendőrséget. Quousque tandem... Justus.

Fürdői levél.

Kolozsvár, 1877. július 24.

Tisztelt szerkesztő ur! Engedelmevel tisztelt lapjában közlöm ez évi fürdői élményemet, ne tessék azonban megijedni, hogy leveletem Kolozsvárt keltezem. Ez iránt jó eleve igazolom magamat, ne hogy Torda, mely derék magyar várostól Kolozsvárnak közelsége oly sok mindent el von, e tekintetben is féltékeny legyen reánk, — nem én nem Kolozsvárt fürödtem, csak leveletem írom innen, miután haza jöttem a mindennapi foglalkozások egyhangúsága köze, hogy a visszaemlékezések által némi utólagos üdülést szorakozást szerezzek magamnak. —

A kolozsvári indóház harangja hárommat csendül, egy perces síp hang egy fütty... és a vonat indul az erdélyi pacific pályán a véghetetlen sivatag okba.

Robogunk, megyünk — mendegélünk; a Szamos terén sárguló kalászkok között hangya szorgalommal sürgölődő leányokon és a nap által leperzselt réten legelésző tehencnek legeltetem szememet, s az eszmétársulásnál fogva eszünkbe jut Ó... kit soha nem tudok feledni, ki oly jó beefsteakot (büftöket) tud sütni.

De mindegy — a lemondás sokra képes, — kivált ha tordai pesenye fogja kárpotolni a beefsteakot. —

De ő!... Ki potólja őt!?!?

Na na — majd akad erre is valaki.

Egy sohaj — ah! — s a lemondás nagy műve beteljesedett. —

Kezdjük elől a dolgot. —

Olvastam a „Kelet“ és „Polgár“-ban, valamint a „Haladás“-ban Gombos Lászlónak hirdetését a tordai sós-fürdőről, s elhatároztam magamat, hogy kissé megátadott, s időjelzőnek a legnagyobb praecisitással használható lábszáraitam,

a barometrumi szolgálat alól annak segélyével felszabadítom. —

E mellett ismerve a tordaiak kedélyességét, fmg voltam győződve, hogy az omnibus nem sétáltatják ok nélküli keresztül a Labyrinthon, s bizonyosan kedves ismeretségeket fogok köthetni, a fürdő évad előlthetése szempontjából.

S mindezekben nem esalódtam.

De hó, hó! Lassan a testrel! Hiszen még csak Kolos-karánál vagyunk. —

Előveszem térképemet, keresem a farcsa nevű helységet, melynek híret soha sem hallottam: „Koloskara?“

Nines sehol!

Ki nézek a coupé ablakán. Két felelő két pusztá domb. — Most értem. A pacific vasuton utazom. E helység ezután fog keletkezni, az amerikaiak találékonyásával vetekedő mezőségi oláh-ság teremő szellemének „légyen“ szavára. Szép, nagyon szép!

* * *

Robogunk tovább. — Kőzeledünk

vágyaim közvetlen ezölja felé.

„Virágos völgy!“

Alig várom a perczet, midőn e bájos tájra érkezünk, melylyel bizonynyal nem vetekednek sem Andalusia, sem Görög országnak leandertől balzsamos völgyei.

Csakugyan valamely szag úri meg orromat. — — — Mi az? — Nem tudom sehogy sem ki magyarázni magamnak. — Napi rendre térek felette. —

„Virágos völgy egy percz.“ Hangzik a conductor harsány hangja. —

Virágos völgy és egy percz!?! Csak egy percz e boldogságból. Oh ádáz sors! Oh kegyetlen vasúti menetrend! Hát egy perczet szántak arra, hogy „Virágos völgy“-nek ölében andalogjak?

Oh ti barbarok, kik a szép iránt fogékony kebellet nem bírtak!

Egy pár lökés előre hátra — a vonat megáll. —

Kéjsóváron mereszttem szememet a coupé ablakán ki, — s látok látok egy nagy sivar pusztaságot, az indóház udvarán pedig egy szál betoniat. Bizonynyal ettől nyerte nevét e völgy. —

Le voltam hűtve. —

„Dehát tulajdonkép hogy hívják e helyet? Kérdem szomszédomtól.“

„Farkas juk.“ Felelé az udvariasan.

„S miért építék ide ez indóházat, ha szabad kérdenem, s ha tudja Uraságod?“

„Nem lát ott kérem; balra a pályától csak imént egy négy szegletű épület, olyan forma, — mihez is hasonlítam? — — — Mint egy disznóól?“

„De igen.“

„Az a esáni sóskút. Remélik, hogy az lesz egykor a világ legelső fürdője. Előrelátásból épült ide az indóház.“

„Talán azért kerítették el Tordán is, és hozták ide a vasutat?“

„Nem tudom.“

„Ugy kell lenni, mert más okát nem képzelem.“

E közben elindultunk. Robogunk tovább, a nélkül, hogy valahol egy falut, vagy bár a füstjét látunk volna.

Végre hosszas robogás után egy bevágáson, s az Aranyoson átmentünk s én valahára egy falut pillantok meg.

Azonnal kérdem mohon utitársamtól: „Hogy hívják a falut?“

Györes városa, lön a mérges felelet. Fütty, néhány percz, a vonat megáll, én és szomszédom leszállunk, meg egy első osztályu coupéból egy magas előkelő külsőű férfi, kire hintó vár, s azzal farcsa pardona a városba robog. —

Na itt már több okát látom, hogy miért építették erre a vasutat. —

Szomszédom ott hogy a faképnél, valamivel bizonyosan megharagítottam. —

* * *

Én egyedül maradok, azt se tudom mi tévő legyek. Végre egy ember, ki iránt örök hállára vagyok kötelezve, vállalkozik, hogy szekérral hajt Tordára.

Mintegy három óra mulva csakugyan elő állt egy lajtorjas egy lovassal, meg-

kötjük az alkut, s elrobogunk Torda felé. —

A városhoz közeledve a hidnál a kincstári faraktár ötlik szemembe, melynek telepe beláthatatlan mennyiségű fát tartalmaz, a gőzfűrés szabályos időmértékben hatalmasan löki a gözt ki, keresztül hajtunk a híres régi fedett hidon, melyen belül a város nagyszerű szesz- és sergára terül el, szembe a felhagyott katonai dépot üresen álló rak-tárai. —

Behajtnak az utcákra, hol épen a lámpákat gyújtogatják, — a főterre érünk, hol a nép nyüszög — térene van, — még a „Korona“ kényelmes szobájában, jóízű vacsora után pihenjük ki uti fáradalmainkat.

De e kanyargó-ut oly hosszas lei-rást vett igénybe, hogy magáról furdói élményeiről csak egy második levélben lehetek szerencsés t. szerkesztő urat értesíteni.

Felhívás.

A tordai kisedőv-Intézet f. évi augusztus hó 15-én, szaniszló utca 17 sz. a. házában megnyílik. Felvétetnek ezen intézetben 3—6 évig mindkét nemű kisedők, Beiratási díj egy gyermek után 1 frt.; óvodij egész évre 1 frt.; a szegénységüket igazoló szülők egy a beig-tatási, mint óvodij alól mentesek.

Felkérem a tisztelt szülőket, a kik kisedőkeiket ezen intézetbe feladni ohajta-nák, hogy a beiratást, alólirt naptól augusztus 15-ig (a tanfelügyelői irodában) eszközölni méltóztassanak.

Tordán, 1877. július 28-án.

Moldován Gergely,
kir. tanfelügyelő.

H i r e k.

— **A hivatalos lapból.** A király Irsik Ferenc szatmári kanonoknak a kazari címzetes adományozta, továbbá újjászervezett zágrábi országos pénzügyigazgatóság létszámában: Jareb József I. oszt. pénzügyi főtanácsosa, — Raics György I. oszt. pénzügyminiszteri titkárt és báró Kusland Ede pénzügyi tanácsost II. oszt. pénzügyi tanácsosokká, — továbbá Radovinac Miklós pénzügyi tanácsost és zágrábi katasteri igazgatót létszámán kívüli II. oszt. pénzügyi főtanácsosná kinevezte, s végre megengedte, hogy Kesztercsanak Károly II. oszt. pénzügyi főtanácsosnak, nyugalmaztatása alkalmából hosszú, hű és sikeres szolgálatáért, elismerése kijelentessék.

— **Recipe düh ellen.** † Ferom, firom, chiriom, cate firom, ferom, stritom; † sa, ta, rá, re, po, te, ne, to, pera ro ferdo, adin, selova tatu. E szavak körtefa táblára iratnak, s onnét levakarva, a por búza liszttel vegyítetik, hozzáadatik még egypár körisbögér, az egész pedig beada-tik a dühös állatnak, s a düh azonnal el mulik. Felső-Szulesva környékén így cura-ija a düh ellen O. J. lelkész az álla-tokat. A recipe 150 éves és csálhatatlan. Ez tény és ehez hasonló recipe nem egy bolindítja a vidékeket, a helyett, hogy a bolondságot megorvosolják.

— **A népkönyvtárak alakítása** iránt Budapest megindított mozgalom-nak megyénkben, mint látszik, semmi hatása nincs. Nálunk sok minden dolgot feleslegesnek tartanak, a mi akárhány-szor életszükség. A lelkészek és tanítók szép munkát végezhetnének, ha ott legalább, a hol vagyonszab a nép ily könyv-tár alakítása végett fellépnének. Valami maradandóbb emléket alig tudnának ma-guk után hagyni, mintha mentől több ily könyvtárakat alakítanának.

— **Torda-Aranyosmegye képviselő** hétéfőn tartja meg rendkívüli köz-gyűlést nevezetesebb tárgya a felsz-laudó járásiok iránti megállapodás. Jövő számunkban többet.

— **A város utcái kövezéséhez** nagy erőlyvel újlag hozzákezdtek. Di-eséretre méltó intézkedés.

— **A városerdei barnakő bá-**nyászását ohajtja egy posoni tanár léte-síteni, ki a polgármesternek irtt, hogy

olemezés végett hozzá mintegy kilonyit küldjön fel. A polgármester készségesen tesz a felszollításnak eleget. Nagy nye-reség volna városunkra nézve, ha egy hatalmas gyártelep a pénzfogalmat élén-kebbé tenné.

— **A Bányai hidon** felül, a kor-házzal szemben lévő utcai kút miatt panaszt vettünk. E kút ugyan is, min-den gárdja nélkül szabadon áll, úgy hogy abba utczán járó gyermekek, sőt este nagy emberek is könnyen beleeshetnek. Más okokat is lehet az ellen felhozni, elvárjuk azonban az előjáróságtól, hogy e méltányos panaszt rövid időn orvosol-ni fogja.

— **Browning,** az angol utazó a ki a múlt hónapban Tordán is megfordult, s nem győzte eliggé bámulni a torda-hasadék, és sóbánya nagyszerűségét Sa-romberken, a gr. Teloki udvarban ön-gyilkos lett. Mint mondják pénzügyei vezették e végzetes lépésre.

— **Lengyel Gábor,** N.-Enyed vá-rossa köztisztviselőben álló első tanácsosa, folyó hó 24-én 57 éves korában jobb létre szenderült. Hílt tetemei f. hó 26-án d. u. 4 órakor helyezték az örök nyu-galomba. Legyen neki könnyű a föld és béke lebegjen porai felett!

— **A román lapok** — a „Közvále-mény“ és a nyomorúságban elpusztult „Ébredés“ után — a kormányt nem győ-zik eléggé kárhóztatni az adó-executio-ért! Ez igen könnyű dolog és könnyen vezethet népszerűségre is; mert mi es-hetik jobban az adósnak annál, ha biz-tatják, hogy ne fizessen; vagy kinzónak nevezi a hitelezőt. — Ez oly nyomoru-ságos felfogás, a mit sem a pártfogye-lem, sem a pártérdek — az országos érdekekkel szemben nem sanctionálhat. Avagy mely művelt és dúsgazdag ország-ban nem hajtják fel executioval az adót azokon, a kik vonakodnak megfizetni. Első hazafiú kötelesség az állam lételet nem kockáztatni az adónak rosz aka-ratu nem fizetése által.

— **Nyilvános számadás** a „tordai dalkör“-nek folyó évi július hó 15-én tartott „dalestélye“ költségeiről, összes bevétel 352 frt. 70 kr. összes kiadás 261 fr. 37 kr. tiszta jövedelem 91 fr. 33 kr. Felül fizettek: Miksa Elek 8 fr. 20 kr. Balás Emil 2 fr. — Miksa Imre 2 fr. — Osztian Kristóf 1 fr. 60 kr. br. Kemény György 1 fr. 40 kr. Tarsoly Gábor 1 fr. Bogdánfi Dániel 1 fr. Dániel Ferencz 1 fr. Moldován Gergely 80 kr. Fekete Ferencz 80 kr. Kovács Kelemen 80 kr. Harmath Sándor 70 kr. Képes Ferencz 40 kr. Kovrik János 40 kr. Betegh Sándor 40 kr. Alján Lukács 40 kr. Segesváry La-jos 40 kr. ifj. Dániel Imre 40 kr. Érsek Elek 40 kr. Nagy János 40 kr. Nagy Mózes 40 kr. Konya Sándor 40 kr. Hautz Pál 40 kr. Pál Gyula 40 kr. Dulló Já-nos 40 kr. Szentkirályi Gábor 40 kr. K. Nagy Imre 40 kr. Rátz Sámson 20 kr. Dániel Károly 20 kr. Névtelenü többen 5 fr. 20 kr. összesen 32 fr. 90 kr. Mely szives felülfizetésekért fogadják az illetők a dalkör hálás köszönetét. Tordán, 1877. július 24. A választmány.

— **Tehát a mi mezőségünk** is kapott, két boldogító nőt; gyenge ka-esokkal, édes szavakkal ajkaikon. Nevök Krisán Amália, Krisán Basil o lapokból ismert m-szakáli esperest neje és bizo-nyos Carolina Popu. A kik a román hadsereg számára adakozni ohajtanak küldjék csak a pénzt M.-Szakálra, aztán onnan majd eligazítják a továbbiakat.

— **Egy községi iskola** felállításá felett Kozlovsvár városának képviselő bi-zottsága épen egy kerek esztendő óta veszekedik; az eredmény pedig az, hogy azon iskola a jövő tanévvel sem nyílik meg; denique így van, ha igen sok okos ember tanácskozik együtt; különösen Ko-lozsvárt fele is elég volna annak, a mi van.

— **Iszonyu rémület Csongrádon.** E napokban erős szél dühöngött Cson-grádon, s eközben egyszer a tüzet jelző

nagy harang kongása hallatszik, és a jeles tüzoltó emberi erőt fölmúló te-vékenysége, és azon szerenese a szeren-esétlenség közepett, a hogy az égő ház tüzes üszkei a téres serítés-vásártérre hajtattván, a tűz mentében megvédelmez-tethettek a házak, volt oka a menekülésnek, mert különben a fél város le-ggett volna.

— **Heti vásáraink** mostanság fő-kép az építési anyagok és gazdasági eszközökben nagyon élénkek. Építési anyagot a havasokból különösen sokat-hoznak, s az mind el is kél. — A gabo-na piac nem oly élénk mint tavasszal és ősszel szokott lenni, azonban török-búza még is meglehetősen jön be a piacra. A gabna árak a múlt hét vé-géig emelkedőben voltak. —

— **A kisedőv-Intézet** aug. 15-én megnyílik Iparkodjanak addig szülők a beiratással. Mint halljuk, a kebeles polgárok az intézet részére ígért 100 frtot ez évre ki is fizették. Pénz intéze-teink szintén hozzájárulhatnának ado-mányaikkal ezen üdvös célra; hisszük, hogy nem is fognak hátramaradni.

— **Torda-aranyosmegye képví-selő bizottsága** f. hó 30-án nagyfon-tosságu közgyűlést tart. — Ugyanis e közgyűlésnek főtárgya a megyei szabály-rendeletek megállítása, evel kapcsolato-san a megyének járásiokra való beosztása lesz. E munkállattól függ, illetőleg ez veti meg alapját a megyei jó közigaz-gatásnak jövőre. Ezért nem ajánlhatjuk eléggé, hogy ki a bizottsági tagok közül teheti e közgyűlésről ne maradjon el, hogy alapos megvitatás folytán a me-gyei szabályrendeletek is alaposak és cél-szerűek legyenek. —

— **Dolinay Gyula** a „Lányok Lapja“ és „Hasznos Mulattató“ érdemes szer-kesztője aug. 5-én városunkba érkezik, megnézni a torda-hasadékot és bányát. Innen az erdélyi részeket utazadja be. Dolinaynak sok kis barátja van váro-sunkban is, a kik mindenesetre örven-deni fognak e hírek és látogatásnak.

— **Az Egyesült államok mun-kásforradalma.** Az Oceán alatti táviró utján már több hír jött azon véres láza-dásról, hogy a Baltimor-Ohio vaspálya személyzete és gépészei már napok óta megtagadtak minden szolgálatot, s a vo-natok forgalma megszűnt. Katonáság le-pett föl, s a mozgalom vezetőit befog-ták; de a strikolóknak nagy összekötte-tései voltak, s egyszerre több helyen za-vargások törtek ki. A legújabb távirat szerint, a vasuti tiszték és munkások strikejának terjedelme egyre nő; San Fran-ciscoban és más városokban nagy az aggodalom. Washington, Philadelphia és Baltimor városokat szövetséges csapa-tok védik; a nép alsóbb rétegei rokon-szenveznek a strikelókkal. Attól tartanak, hogy a rendzavarások komolyabb alakot fognak ölteni. New-Yorkban miliczia őrzi a fegyvertárt; a lakosság bántalmazta a katonákat. A tegnapi népgyűlésben iz-gott beszédeket tartottak, s azon határ-zatot hozták, hogy szerdán monstre-meetinget tartanak, hogy a rokonszen-vet a strikelók iránt kifejezzék. Bea-dingban Pennsylvánia, a néptömeg meg-támadta a milicz-csapatokat, ezek tüzet adtak, mire hét lázadó megöltetett, s 25 megsebesült. A tömeg hatalmába kerít-tette a fegyvertárt. Harrisburgban szin-tén rendzavarások fordultak elő. A kor-mány ez okból páncélos hajók felszere-lését rendelte el. A csapatok összponto-sítása egyre tart. A keleti államok kor-mányai segélyt ajánlottak föl. — Egy tegnapi friss tudósítás szerint a helyzet keveset változott, a nap meglehetősen nyugodtan és vérontás nélkül folyt le. Az elővigyázati intézkedéseket megkettőz-tették.

— **Népzenészeinknek** Bázán nem megy rosszul dolguk ámbár a vendégek száma beérkezett tudósítások szerint nem igen nagy. De ezt onnan következtetjük, hogy családjának mindenik szép summa

pénzt küldött haza. E jó zenekarnak, mely Bázán is közkedveltségnek örvend derék karmestere Nagy Albert elhalá-lozott, már pedig akár milyen tehetség-gel legyenek felruházva, ha értelmes ve-zetőjük nincs nem fognak előhaladni, sőt elmaradnak. Ezért gondoskodni kel-lene egy jó karmesterről, mert úgy a sétatéri és piaci téren, valamint a tánz-igalmakban jó zene kell, mi pedig egészen a cigányzenére vagyunk utalva, így tehát azt kell jó karban tartanunk.

— **A dyphteritis** városunkban még mind uralkodik. Mi azt hisszük, hogy ez elképzelhetlen baj, mely annyi gyermeket ragad eldöztül azért nem ki-küszöbölhető, mert a lakosság maga ma-ga iránt elhanyagolja azon kötelességek teljesítését, melyeket annak kiirtása, vé-gett teljesíteni kellene. Ép azért szoríta-reá az előjáróság, ha másként nem le-het büntetés által is azokat, kik a csa-lád iránti első kötelességet sem teljesítik; a családtagok életének megóvását.

CSARNOK

A férfi szív.

Beszély, írta N. F.

(Folytatás.)

„Gyanítam“ — válaszolék neki — „de maga viselete nem igen illik ezen célhoz.“

„Nem olyan a természetem, nem tudok a nőknek szépelegni, és sokkal kényel-mesebbnek tartom, hogy ők tegyék ne-kem a szépet.“

„Kevésbé előnyös helyzetben lévő férfiak, mint ön ez alig fogna sikerülni.“

„Nekem sikerül.“ — „Salvator min-dent eligazított helyettem, megkérte Ida kezét, s ő ide is igéret.“

„Erre nagy bátorság kellett, Ida ré-széről is.“

„Miért, talán azt hiszi, hogy én kö-nyelmű vagyok?“ Engemet csak ha-záznak politikai helyzete kárhóztatóté-lenségre, s e nápolyi tekerőst ívást já-tékot unom és utalom.“

Szép vonásai e beszéd alatt ímélabús kifejezést öltének. —

„Őn igazán blasirt, nem mint sokan, kik ezt tettetik, pedig szinte gyermek még.“

Huszonkét éves vagyok.“

„A Grófnő sokkal idősebb önnél.“

Ez nem zavar engemet, ő szép és én nagyon — nagyon szeretem.“

„Őszinte leszek önhöz. Azon nem csodálkozom, hogy egy asszony önbé sze-relmes lett, de hogy nőül menjen önhöz ezt ésszerűnek nem tartom.“

E közben a Fiorentino színházhoz értünk, s egy földszinti páholyba ülünk.

Goldoni „Locandiera“ című darab-t adják. Alfons nagy figyelemmel nézte az előadást, szemét a színpadról nem vette le.

Milyennek találja Terezitát? Kérdé miután a függöny legördült.

„Ki az?“

Idé nyújtá a színlapot, s én azon olvasám: Locandiera, Tereza Landri.“

„Elragadó naiv coeceteriájával. Ha nem a darabnak trivialis végezete nem tetszik.“

Ez csak szeszély öntől.“

Alfons a páholy ajtajához ment, és egy emberrel halkán beszélt. Ez csak hamar egy pompás virágcsokrot hozott. Alfons egy névjegyre valamit rá írt, s halk utasítással az előbb említett ember-nek átadta.

A függöny felgördültével a csokrot Alfons a színpadra dobta. Tereza égő pil'antásokkal köszönte meg, e nő csupa ideg és tűz volt.

„Nézzen csak arra az emberre, az oszlop mellett“ Figyelmeztetem Chiara-monte herceget.

„Valószínűleg Tereza szöptevője“ — válaszolá hűdögen.

„Nem féltékeny ön?“

„Mig én vagyok a nőnél, addig nincs okom féltékenynek lenni, s ki kérdi azt,

hogy mi történt ezelőtt, vagy mi lesz jövőben.

„Meg vagyok győződve, hogy az az ember az oszlop mellett nem osztja az ön büleskedését.”

Nagy egykedvűséggel vonított Alfonso vállat, úgy látszott, hogy nem sokat zavarja őt az egész szerelmi játék. (Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árjegyzéke

a tordai vásárra 1877. július 21. hozsom tárgyakkal

1 hectoliter: t. buza 10 frt. — Tavaszi tisztabuza — frt. — kr. elegybuza 7 frt

50 kr. roza 6 frt. — Arpa frt. 4 frt. — Zab 3 f.50 kr. Törökbuza 5 frt. 50 kr. 1 méter mázsa széna kötetlen 2 frt. 50 kr. Alomszalma 1 méter mázsa 36 kr. — Tüzifa 1 köbméter 3 fr. 20 kr. marhahus 1 kilogramm 36 kr. Disznóbus 1 kilogramm 52 kr. Turó 1 kilogramm 48 kr.

Távirati tudósítás a biesi tőzsdéről jul. 27. 5% Metaliques 62.60. — 5% Nemzeti kölesön 67.40. 1860-iki államkölesön 74.85. — Bankrészvények 114.50. Hitel részvények 797. — London 156.10. — Urbéri kötvények: Magyarországi 123.60. Temesvári 74.75. Erdélyi 74.50. Horvát-szlav. 73.50. Ezüst 108.75 Cs. kir. arany 5.92. — Napoleond'or 9.86.

Felelős szerkesztő és kiadó: Volz B.

H I R D E T É S E K.

Könyvnyomda Tordán.

Van szerencsém jelenteni a nagyérdemű közönségnek, hogy Tordán

Könyvnyomdát

állítottam fel, s a LEGJUTÁNYOSABB ÁRAK és feltételek mellett elfogadok e szakból

mindennemű munkákat,

pontos szolgálat, és tiszta, kifogástalan kiállításról kezeskedem.

Levélbeli megkereséseknek a legnagyobb pontossággal teszek eleget.

Volz Bálint

nyomdatulajdonos Tordán.

Rövid idő alatt és sikeresen gyógyít

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkórban
szenvedőknek
Legujabban feltalált gyógymód
Számítalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.

Friedrichstrasse 22.

Levélbeli megkeresésre is.

[15—27, 102]

SYLVIUS BOAS urnak
az Auxilium orientis feltalálója

Specialista idegbajokban
Berlin Friedrichstrasse 22, I.

Sömmerda febr. 7-én 1876.

Igen tisztelt Uram! Ezennel hülldök egy értesítési illetőleg leírású egybetegségnek, melynek ön is örvendeni fog. Erzsébet leányunk kará-
esony óta testileg és szellemileg annyira helyre állott, hogy sokszor ma-
gunk is azt kérdezzük, hogy vajon ugyanő-e az? A köhögési időszak
sem hatott javulási állapotára. Nagyon öröndenénk ha a délutáni
órákban aludna, de nem tudjuk arra bírni, adná az ég, hogy e javulás
tartós volna mit azonban már most akarunk meghálálni, mert megvagyok
győződve, hogy ezt csak az ön kitünő szere által értük elő. Fogadja kö-
szönetünket gondoskodásáért gyermekünk irányában.

Az üvegeket ismét felhasználtuk, miután most utasítása szerint 4
kandallal adtuk neki naponként s ezennel kérem szíveskedjék ujalag az
Auxilium orientisből küldeni

teljes tisztelettel Rothmaler lelkész.

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogad el.

Szöllösi János

szijgyártó

A n. é. városi és vidéki közönségnek tiszte-
lettel jelenti, hogy három éven keresztül több város
és főleg Budapesten szerzett gyakorlatai után, szülő
várossába hazatérve, itt --- Tordán --- a Széna piacon,
saját házánál, szijgyártó üzletet nyitott. Egyszers-
mind jelenti, hogy a szakmájába vágó mindennemű
munkát elvállal, s azt jutányos ár mellett, pontosan
teljesíti. Készítményei jósága és izlésteljességéért ke-
zeskedik.

Levélbeli
megrendelések
pontos eszközlése.
Gyönyörű szép
női ruhakelmék
a legújabb választékban
bámulatos olosón
megszerezhető
HAMBURGER ADOLF
divatáru-raktárából
Budapest
koronahercegutcza 8.
Minták ingyen és
bérmentve.
9746